

Utasi Jenő

Életemet tettem föl a közösségépítésre

A tenni akarást tőlem nem vehetik el

Beszélgetőtárs Gubás Ágota

Egy 900 lelkes kis közösség, Tóthfalu hogyan vált a délvidéki magyarság egyik emblemikus helyévé? Ennek nyitját egy elkötelezett és tetterre kész délvidéki magyar értelmiségi: a 28 évesen odakerült és a közösségépítést mint életcélként rendületlen alázattal és elszántsággal szolgáló plébános, ft. Utasi Jenő atya személyisége adja meg. Vele beszélgettünk életútjáról közelgő 65. születésnapja alkalmából. Folyóiratunk 2001-ben nem születhetett volna meg, ha a Logos Grafikai Műhely élén álló tóthfalusi plébános nem vállalja fel az első alapítási éveket mint kiadó. Utasi atya ma is támasza a szerkesztőségnek. Köszönjük neki. Isten éltesse még sokáig!

Ft. Utasi Jenő

– Hogyan kezdődött el az, hogy ne csak plébánosi feladatait lássa el? Mi munkált Önben?

– Egyfajta nyitottság kellett hozzá. Bibliai kifejezéssel élve: figyelni az idők jeleit, mégpedig mindig abban a konkrét élethelyzetben, amelybe kerül az ember. Amikor 1977-ben Tóthfaluba helyezett a főpásztorom és Oromon is elláttam az egyházközösséget, azt mondta, hogy nem egy-két évre helyez oda. Ott állt előttem egy be-

fejezetlen plébániaépület, én pedig teljesen tapasztalatlan voltam, akár gazdasági ügyekben, akár építkezésben, hiszen frissen jöttem ki az iskolapadból, kétéves káplánság után, tehát fiatal papként kerültem Tóthfaluba. Pár nap gondolkodási időt adott nekem, úgy látszik tapintatos volt, mert el is utasíthattam volna. Néhány napig tépelődtem rajta.

– Senki nem biztatta Önt?

Lajos atya, aki Zentán volt plébános a Szent Ferenc-templomban, neki elmondtam a püspök úr velem kapcsolatos tervét, és ő arra biztatott, hogy vállaljam el nyugodt lélekkel, mert nagyszerű emberek laknak ott. „Nagyszerű emberek” - ez a fülemben cseng a mai napig. És valóban, egy teljesen más világba csöppentem. Én városban laktam, habár Zenta egy kisváros, de a falun más a mentalitás. Tóthfalu egy zárt közösség volt, aminek van előnye és hátránya is. A hátránya az volt, hogy a változásokat nehezen tudták feldolgozni. A későbbiekben is egy kicsit falba ütköztem ezzel a zártsággal, ugyanis utakat próbáltam keresni. Bennem nem a hagyományos egyházkép élt, és éreztem, hogy egy kis feszültség van a közösség és közöttem. Nem értették az új lényegét, ha jó volt eddig, akkor most miért kell ezen változtatni? Másrészt viszont a zárt közösség előnye volt az emberek őszintesége. A tanyavilágban egymást jól ismerték, nemzedékekre visszamenőleg is. Emlékszem az egyik karácsony előtti első látogatásomra. Följegytem a tanya házszámát, az utat, és kimentem a határba. Akkor szembesültem azzal, hogy a tanya benn van a dűlőúton, most az a szám-e vagy a következő ötödik tanya – városi logikámmal úgy gondoltam: utca, házszám és könnyen megtalálom. Bementem az egyik tanyára érdeklődni, és ott elmagyarázták, hogy merre van, és név szerint tudták, kit keresek.

A másik érdekesség az volt, amikor azt mondták, hogy megyünk haza. Kérdeztem, mi az, hogy mennek haza, amikor itt vannak Tóthfaluban. Ez a megyünk haza Magyarokiszását jelentette, mert valamikor és az én időmben is, amikor én odakerültem, az idősek, a szülők beköltöztek Magyarokiszására, ott volt házuk, örökölték a nagyszülőktől, a fiatalok pedig kinn gazdálkodtak. Amikor a gyermekek már felsőbb iskolába kezdtek járni, akkor hét közben Magyarokiszán voltak, hétvégen jöttek vissza a szülőkhöz. Sajnos, ez a kép mára kiveszett, hiszen a fordítottja történt, az idősek maradtak a tanyán és a fiatalok mentek el, az idősek halálával pedig maga a tanya is halálra lett ítélve. Belepottyantam tehát egy olyan világba, ami szép volt, érdekes a jó tulajdonságaival, de úgy éreztem, a zártságából ki kell valahogy törni. Az első komolyabb szembesülés ezzel a zártsággal a délszláv válság, a háború idején történt, amikor a falu vezetőjével – fiatal csapat volt akkor - megbeszéltük, hogy nekünk tenni kell valamit a helyzet ellen, mert annyira nyomasztó volt, hogy fiataljaink egy része a behívó elől átszökött Magyarországra, a többiek pedig féltek, hogy mi lesz velük. Akkor kezdtünk el terveket szőni a testvértelepülésekről. Elsősorban a Tót elnevezésű falvakat kerestük Magyarországon és szerte a Kárpát-medencében. Az erdélyiekkel és a felvidékiekkel sikerült kapcsolatra lépni - ezt mind a háború idején. Emlékszem az egyik falugyűlésünkre, amelyen az idősebbek szemünkre vetették, hogy mi mit tervezgetünk, örülünk, hogy még élve hagynak bennünket. Mégis ez volt a közösségben az az ugrodészka, amely segített kitörni a zártságból, azt tudatosította, hogy nyitni kell mások felé ...

– Támogatták ezt az elképzelést?

Kezdetben nem nagyon tudtak mit kezdeni vele, de amikor eljöttek Szentgotthárd mellől egy településről a látogatók egy autóbusszal, pár focicsapattal (nálunk meg egy csapat sem volt) és kulturális műsort is adtak, akkor a falubeliek rádőbentek arra, hogy bizony, mi lemaradtunk, nagy hátrányban vagyunk. Nagy kihívás volt ez számukra, és akkor kezdődött el a falusi turizmusnak a gyökere megfoganni. Megismertek az emberek egymással, egymás után fogadtak családokat, új embereket ismertek meg, látogatóba mentek egymáshoz. Ez komoly kitörés volt abban az időben.

A gennyes seb akkor gyógyul be, ha kitisztítják

– Ugyancsak a háborús időszakra, 1993-ra esik, hogy megalapította a Logos Grafikai Műhelyt, a nyomdát és könyvkiadót. Igazgatója, fő- és felelős szerkesztője lett. A nyomda anyaországi segítséggel jött létre?

Ez egy külön történet. Az Antall-kormány idején, az embargó előtt közvetlenül volt egy nagy terv, amely nem került nyilvánosságra. Szabadkán lett volna a Sajtóház, a Logos nyomda pedig (amely már létezett az egyház tulajdonában) a kiadói tevékenységben lett volna érdekelt, Szabadkán pedig egy nagyobb nyomda létesült volna lapok nyomtatására.

– Gyakorlatilag hogy a magyar közösség központjába kerüljön a nyomda. És ez miért hiúsult meg?

Az emberi tényező nagyon benne volt. Mi le tettük az asztalra a nyomdafejlesztést, a kiadói tevékenységet, máshol ült el a dolog. Akkor kellett szembesülnöm azzal, ami a politikában is időnként búvópatakként felbukkan: a pártérdek, a szűk csoport- vagy egyéni érdekek, amelyek a mi kisebbségi létünkben, nézetem szerint, nagy hiba. Akkor született meg bennem a döntés, hogy a függetlenségemet meg kell tartanom, mert így a saját egyéniségemnek megfelelően, az adott élethelyzeteket is figyelembe véve, szabadabban, kreatívabban szolgálhatom közösségünket.

– Bizonyára megszenvedti ennek a függetlenségnek az árát, mégis érdemes megtartani?

Érdemes. Ez így rögzösebb út, de úgy érzem, hogy a szabad szellem csak így bontakozhat ki. Pártvezetőinknek nem azt kellene nézniük, hogy mennyire vagyunk befolyásolhatók, hanem azt, hogy mit teszünk le az asztalra a magyarságért, a közösségért. Ha bizonyítunk, ha beleépítünk valamit ebbe a közösségbe, akkor azt támogatni kell - attól függetlenül, hogy nem ugyanabban a szekertáborban vagyunk, de azt a szekeret toljuk mi is.

– A közös ügyet kellene megtalálni.

Úgy érzem, hogy ez nem valósult meg, és ez nagyon nehéz így. Nekem egy óriási felfedezés volt Ács Károly a Tóthfaluban megrendezett értelmiségi kerekasztal-rendezvény alkalmával 1994-ben. Ő akkor szembesítette önmagát az

előbbi időszakával, és úgy érezte, hogy talán a többiek is követik majd őt. De nem tették.

– Ez egy értelmiségi őszinte megnyilvánulása volt, és jól emlékszem arra, hogy a kerekasztal vitájának könyv formában való megjelenését próbálták megakadályozni, hogy ne lásson napvilágot a fölvelt hanganyag pontos leírata, mert hiszen az akkori vezető értelmiségre rossz fényt vetettek az ott elhangzottak. Mégis mindez megjelent könyvben, hála Utasi atyának és a Logos nyomdának.

Akkor szembesültem azzal a kemény világgal, hogy egyesek bármi áron meg akarják tartani pozíciójukat, de nem szembesítve önmagukat az elmúlt idősakkal. És voltak bátor emberek, akik ezt megtették. Ács Károly nekem akkor óriásit nőtt a szememben és egyfajta barátság alakult ki közöttünk. Annyira tiszteltem, becsültem azt az embert azért, amit ott ki mert mondani, és emellett kiállt egész életében.

– Ez elindított egy folyamatot, de vajon manapság hány ilyen Ács Károlyra lenne szüksége a délvidéki magyar értelmiségnek? Egy öntisztulási folyamat, egy gyónás nem történt meg, és ez a mérgező helyzet tovább gennyesíti a rejtgetett sebeket.

Igen, mert a gennyes sebet, ha kitisztítják, akkor gyógyul be, ha nincs kitisztítva, az mindig kifakad és problémát okoz. Nem tudom, hogy ez a tisztulási folyamat az új nemzedékekben majd mennyire ver gyökeret, mert nem mindegy, hogy mire építi jövőjét, miből táplálkozik.

Nyitott szívű, jó emberek laknak itt

– Milyen indíttatást kapott otthonról? Egyáltalán hogy választotta a papi hivatást?

Érdekesen alakult, ha az ember visszagondol és összeköti a szálakat. Gyermekeként minden csintalanságban benne voltam. Egyke voltam, de nem kényeztettek el a szüleim, ez becsületükre váljon, de minden csínytevésben benne voltam. Zentán édesapám iparos volt, a borbélyszakmát tanulta ki, később a cukorgyárban helyezkedett el, édesanyám földműves volt. Én gyermekkoromban megtanultam a földet művelni, kivittek már kiskoromban; állataink is voltak. Édesapám által különféle köröket ismertem meg, nagyon sok ember megfordult nála a borbélyüzletében, közben magániparosként is dol-

goztatott, nagyon sok emberrel találkozott. Zentán az Alvégen a középparaszt-társadalmat, de az értelmiségieket is megismertem. Édesapám sokat mesélt az életéről, többek közt arról, hogy elvitték a Petőfi brigádba decemberben, s úgy maradt életben, hogy tüdőgyulladást kapott egy hadgyakorlaton. Zomborban egy orosz orvos mentette meg az életét, küzdött érte.

– És őszintén beszélt erről a Petőfi brigádról? Mert akkoriban erről őszintén nem lehetett beszélni.

Hát nem. Igazából akkor szembesült a könyörtelen valósággal, amikor a nyugdíjveit szedte össze. Amikor leszerelt, akkor egy tiszt Zentán szétszaggatta a dokumentumait. „Majd kapnak újat, erre nem lesz szüksége” – mondta. Így járt nagyon sok magyar, aki életben maradt a Petőfi brigádból, és később nem tudta bizonyítani, hogy ott harcolt a brigádban. Ő azzal tudott bizonyítékot szerezni, hogy katonaként kórházba került, tehát ott nyilvántartották. Később a belgrádi katonai levéltárban megtalálta az irományt, hogy ő a Petőfi brigád tagjaként került be a kórházba. Így kapott nyugdíjat, de nagyon sok harcostársnak nem volt bizonyítéka.

– Hol végezték el ezt a dokumentummegsemmisítést?

Amikor leszerelt és hazajött, behívták a község házára, és ott bizonyos tiszturak kérték el a dokumentumokat és összetépték azzal, hogy majd kapnak újat.

– Tudatosan tették ezt, s gondolom főként a magyarokkal, hogy ne kelljen elismerni majd ezeket az éveket, ugyanakkor a szerb partizánok meg csupa kiemelt nyugdíjat kaptak.

Igen, ezzel szembesültek többen az ő korosztályából.

– A családi neveltetés hogy vezetett a papi hivatáshoz?

Kimondva nem volt, hogy én pap legyek, bár vallásosak voltak a szüleim, a nagyszüleim. (Zárójelben mondom, hogy földműves nagyapám sokat olvasott éjjel, de ezermester is volt, kicsit ezt a vénát örököltöm tőle. Asztalosmunkát végzett, nekem szánkót készített, de az agyagmunkáláshoz is értett.) Kiskoromban kezdtem ministrálni. Amikor serdülőkorba kerültem, vágyakoztam az orvosi hivatásra, de a papi pályára is gondoltam. Érdekes, hogy azután nyolca-

dikban, biztos a diáktársaim hatására, döntöttem úgy, hogy szakipari iskolába megyek (szerettem mindig barkácsolni), és a cukorgyárba beadtam az igénylést, hogy villanyszerelő szeretnék lenni. Föl is vettek volna, mert visszajelezték (annak idején úgy volt a régi inasiskola, hogy egyik nap gyakorlat, a másik nap az iskola), de egy hét múlva kikértem a papírjaimat. Csodálkoztak is, hogy mit vacakolok, s akkor beadtam Szabadkára a püspökségre a dokumentumokat, s föl is vettek.

– Erre hogy talált rá?

A templom mindig is vonzott, az élt bennem, hogy szép hivatás hívek szolgálatában lenni, közösséget építeni, de nem volt ez annyira megfogalmazva, mert akkor 14-15 éves kamaszként ez még nem volt kiforrott dolog. Azt szoktam mondani, hogy nemcsak az oltár előtt kimondott igen a kemény. Én is papi életem során hoztam kemény döntést, s ez határozta meg papi életemet, igazából akkor találtam meg helyemet az egyházban. Ennek köszönhetően változott meg teljesen az én életvitelem és az elképzelésem a papságról. De visszatérve Szabadkára, amikor a szemináriumba kerültem, a Paulinumba (1964-1968), magyar gyerekként azzal a kemény valósággal szembesültem, hogy ott minden horvátul, szerbül ment, a magyar nyelvet kivéve, de abból is hetente csak három óránk volt, azt is megfelelve a magyarul nem tudó diáktársaimmal, tehát heti másfél óra jutott a magyar nyelvre. Én nemigen tudtam szerbül, az első két évben vért izzadtam. Szerencsémre összebarátkoztam egy horvát fiúval, beszélgettünk, valahogy kifejeztem magam, és mint barát nem nevetett ki. Így kezdtem a nyelvet elsajátítani, s négyesre-ötösre sikerült az érettségim. Amit ott nagyon megszerettem, az az irodalom volt. Még az általános iskolában, ötödikes koromban búvölt el *Gárdonyi Géza Egri csillagokja*, akkor szerettem meg a könyveket, regényeket, és a gimnáziumi évek alatt nagyon sok könyvet olvastam a Paulinum könyvtárából, sokszor a tanulás rovására. Szüleim is sok könyvet vásároltak, a Jókai-regényeket nagy élvezettel olvastam. Mégis a legmeghatározóbb egy nagyon jó magyartanár volt, Fábry Jenő pap. A gimnáziumban tanított ő Zentán, mindjárt a háború után, mert nem volt elég tanerő, de aztán kitették a szűrét.

Sok mindenhez értett, szépen festett, hegedült és a magyar nyelvet magas szinten művelte. A Paulinumba kerülve megszerettette velünk az alatt a heti másfél óra alatt a nyelvet és az irodalmat. Nagyon szépen beszélt, választékosan, mielőtt bemutatta volna az írókat, elmondta a korabeli történelmi háttérrel, mivel egy író be kell ültetni a saját történelmi valóságába, és ha igazi író, akkor biztos, hogy az írásaiban is nyomon követhető annak a kornak a lenyomata. Attól kezdve például a Jókai-regényeket ilyen szempontból kezdtem olvasni.

Vonzott a teológia, érettségi után már érlelődött bennem, hogy erre a pályára menjek. Így kerültem a Djakovári Hittudományi Főiskolára (1970-1975). Ott szépen haladtam, a nyelvet már tudtam, később szembesültem azzal, hogy a magyar teológiai szakkifejezéseket nem tudom. Már a második vatikáni zsinat után kezdett kialakulni a teológián a nemzeti nyelv, a mi időnkben 99 százalékban ez már horvát nyelven ment, viszont a magyar szakkifejezéseket nem tanulhattam meg.

Emberközelbe hozni a hit értékét a média által

– Akkor már magától értetődő, hogy miért választotta a Budapesti Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Karán a média és a hírközlés szakot?

Ezt esti iskolaként végeztem, a hétvégeken, meg a nyári hónapokban volt kéthetes kurzus. Ha közelebb akarom vinni az egyház tanítását, akkor ezt olyan nyelvezettel kell tennem, amit megért a mai ember, és ebben fontos szerepét láttam a médiának. Még fiatakként például Zágrábban beiratkoztam a jezsuiták által vezetett pedagógia intézetbe, hogy közelebb kerüljek a gyermekneveléssel kapcsolatos kérdésekhez, hiszen szembesülnöm kell papi életemben családokkal, gyermekneveléssel. A mai világban nem elég csak a templom és a szószék.

– Ez milyen úton-módon sikerült, azért kezdte az *Útitárs* című keresztény szellemiségű havonta megjelenő gyermeklappal?

Igen. Ez 8-10 évig működött, anyagiak híján szűnt meg, mert az emberek, akik lelkesen segítettek, előbb-utóbb kifulladásra kerültek, mert anyagilag is kell motiválni őket, valamiből meg kell élni. A

Hírvivő című felnőtteknek szóló hetilapunknak viszont már a 12. évében vagyunk.

– És ha jól tudom, ez Kárpát-medencei jellegű?

Igen, itt a Délvidéken pedig egyedüli katolikus hetilap. Célunk, hogy a közélet pozitív történéseit emeljük ki, ne a negatívumokat (annyi negatívumot hallunk a világban), és a keresztény értékeinket szeretnénk bevinni az emberek közé, olvasmányos irodalommal, írásokkal - rákapcsolódva a magyar és a világegyház történéseire. Mindig van egy hírblokkunk a katolikus egyházzal, de a közéletiség és az irodalom is benne van. Én felelős szerkesztő vagyok, heti szinten túlságosan sokat nem bonyolódok bele, van egy szerkesztőnk, *Kónya Livia*. Csókáról jár át, és *Kovács Szószill* száguldó riporterünk Nagybecskerekéről. Sok anyag van a bánásági részből, pedig ott a közösség sokkal kisebb. Jó lenne úgy felerősíteni a lapot, hogy Bácskában is tudnánk ilyen személyt találni.

– Van biztos anyagi, káderbeli háttere, tehát van jövője a *Hírvivő*nek?

Reméljük lesz jövője is. Jó lenne egy állandó anyagi támogatás, de nincs, csak az eladásból és pályázatok útján akad forrás. Például most nincs vallásügyi minisztérium, csak iroda Belgrádban, amely a vallási közösségeknek írt ki pályázatot, és kaptunk 200 ezer dinárt a múlt évben. A pályázatokat én írom meg és a püspökségen keresztül megy. Úgy érzem, hogy a püspök úr tekintélyével talán többet is el tudna érni egy ilyen ügy támogatására, akár még a magyar kormány irányában is. Tudom, ezerfelé kell a pénz, de egy ilyen kis lapnál pár százezer dinár évente óriásit jelent.

– Talán nem érzik eléggé az egyház fontos szerepét a közéletben?

Elsősorban mi, papok nem érezzük, mert belénk sulykolták 50 éven keresztül a kommunista rendszerben, hogy az egyház a templomon belül van. Ami végül is kényelmes, mert papként megdorgálhatom a híveket hetente: ilyenek legyenek, olyanok legyenek. Viszont Ferenc pápa is kimegy a mindennapi életbe, emberközelségre hozza a hit értékét, a kereszténység értékeit. Úgy érzem, hogy ilyen szempontból fényévvel le vagyunk maradva az egyházmegyénkben, és ez a média helyzetére is igaz. Például a helyi

rádiókban, amikor lehetett vallási műsort készíteni, a folyamat nagyon nehezen indult el. Mi is próbáltunk segíteni. A '90-es évek végén történt, a bencések szerveztek ilyen jellegű képzést Pannonhalmán, s mi ebbe szervezőként bekapcsolódtunk: vittünk oda adaiakat, moholiakat, óbecseieket, szabadkaiakat, zomboriakat, de a bánásági részből is, Muzsláról stb. Azután a helyi rádiókban dolgoztak ezek a munkatársak.

– Végül a médiafelvállalásainak sorát zárjuk az Aracs folyóirattal. Mit jelent Önnek, mit emelne ki?

Elsősorban a hiánypótló szerepét emelném ki. A keresztény-nemzeti irányvételével megtörte az addigi egyoldalúságot a médiában. Ezt tartom a legnagyobb érdemének.

Egyház és oktatás

– Sziszifuszi küzdelmet vív több mint egy évtizede az egyházi oktatásért. Hogy kezdődött?

Abból indultam ki nagy lelkesedéssel, amikor beharangozták az önálló magyar oktatási rendszer kiépítését a Délvidéken - amit középen kezdtek a két tehetséggondozó: a szabadkai Kosztolányi és a zentai Bolyai középiskolával (utólag hallottam, hogy Becsén is akartak, de aztán a politikusok összevitakoztak) - naivan azt gondoltam, hogy akkor építsük alá a miénket is, alapfokú és az egyház által, mert eleve adott, hogy önálló az egyház. Azok a diákok, akik bekerülnek a tehetséggondozó gimnáziumokba különféle helyről jönnek a Délvidékről, különféle tudásszinttel. Egy év azzal múlik el nekik, hogy föl kell zárkóztatni őket. Azt gondoltam, hogy akkor próbáljuk úgy, hogy a 7. és 8. osztályosokat Tóthfaluban bentlakásos intézmény keretében fölkészítjük a két irányzatra, és akkor már nem veszít sem a gyerek, sem az iskola egy évet, tehát ott már teljes gőzerővel tudják ezt folytatni.

– A VMSZ kiállt e mellett az elképzelés mellett?

Jó, jó – mondták, de amikor konkrétumokról lett volna szó, akkor eltették az asztalfiókba. Az akkori MNT elnökének beadtam ezt az elképzelést, de válasz nem jött rá.

– Mégis a politikum ott volt az ünnepségen, amikor lehelyezték az egyházi iskola alapkövét 2004-ben.

Igen, ott volt, mert az nagy dolognak számí-

tott. De aztán ez nem sokáig tartott, máris jött az ellenvélemény, hogy „szárkúpok közé iskolát!” Nem tudom ennek okát, talán félt valaki, hogy sok pénz kerül Tóthfaluba, vagy hogy egyáltalán Tóthfalunak kap pénzt. Hát nem Tóthfalunak kap, én azt szoktam mondani, hanem a közösség kapja.

– És mi lett belőle?

Most általános iskola van, csak nem olyan, amit szerettem volna. Most kiadtuk az állami iskolának, tehát bérlük az új épületet.

Az iskolaépület

– Hogy kezdődött el az építkezés, anyaországi támogatással?

Azzal és azután az ittenivel, de ennek is van politikai története. Amikor abban gondolkodtam, hogy egyházi iskolát építünk, a helyi közösség vezetésében (melyben én is elnökségi tag vagyok - nem politikusként, hanem a hívő közösséget képviselve) fölmerült az, hogy a falunak is kellene egy új épület az alsó tagozatos általános iskola számára, mert a régi romos: egy csendőrlaktanya volt, meg lóistálló, már be kellett volna zárni. Azt javasoltam, hogy akkor építsük erre ötödiktől nyolcig az egyházi iskolát. Akkor még háború dúlt a '90-es évek végén, mi meg éppen tehetséggondozó tábort, *Útitárs*-tábort tartottunk, mert nagyon sok tehetséges gyerekünk van, akiknek nem adatott meg, különösen kisebb településeken, hogy tovább képezzék magukat. Ezzel példálóztam, hogy hozzuk oda őket 5. osztálytól 8.-ig akár a nyelv, a zene, a sport vagy más területen fejleszthetnék tehetségüket. Egy közös épületben az első négy tagozat önkormányzati, 5-8.-ig meg egyházi lenne.

És így is kezdtük el építeni, így van meg az építési engedély is. Egyházi földön van az épület, a telek is az egyházné, vagyis az épületnek egyházi telken épült egyharmada a helyi közösségre, kétharmada az egyházra jutna. És itt jött be a politika. Magyarországi támogatást kaptunk az első Orbán-kormány idején, amiből fölépült a kollégium és következő lépés az iskola lett. Azért épült föl előbb a kollégium és nem az iskola, mert akkor még Szerbiában az egyházi iskola fogalma nagyon távoli volt, de a politikai helyzet is kilátástalan volt '98-ban, amikor elkezdődött az építkezés. Az új közösségi ház emeletén tanácskozások céljára egy száz személyt befogadó konferenciaterem, a földszinten szintén száz személyes ebédlő, kétszáz személyt kiszolgáló konyha található. Így a kollégiumot már kezdetben is föl tudtuk használni közösségépítő lelki találkozókra.

– Ugyanakkor Muzslán is létrejött egy fiúkollegium, amiért a délvidéki magyar értelmiség sokáig harcolt, tehát megtört a jég.

Igen, együtt épült a kettő, éppen abban az időben, amikor a Magyar Ház Szabadkán, és 2002 márciusában Németh Zsolt, a külügyi bizottság elnöke adta át az épületet rendeltetésének. Az épület főbejárata melletti emléktáblán ez olvasható: „Épült 2002-ben, a Magyar Kormány támogatásával, a magyarság adományából”. A következőkben indult volna az iskola, amire már kaptunk támogatást alapokra, hitelt a dokumentáció elkészítésére, de jött az Orbán-kormány leváltása. Közben Magyarokanizsa önkormányzatában is változás állt be, de Körmöczi Károly, mielőtt hatalomra került volna, kilátogatott Tóthfaluba és azt mondta, hogy a megkezdett beruházásokat, bármilyen szinten is vannak, nem szabad kerékbe törni, túl nagy luxus volna akkora kiadást kidobni az ablakon, tehát be kell fejezni a magyarokanizsai község területén a beruházásokat. Tartotta is szavát. És itt jött képbe az akkori oktatási titkár, aki Szabadkáról került be a tartományi vezetésbe, Jeges Zoltán személyében, és ott sikerült kilobbizni támogatást. Ő úgy képzelte el, hogy a bányászati részről is jönnek oda a magyar iskolába a gyerekek, mert a szórványban nagyon nehéz volt az oktatás helyzete. Akkor a Tartományi Nagyberuházási Alaptól sikerült 25 millió dinárt kapni az iskolaépítésre az

akkori magyar kanizsai önkormányzaton keresztül. Utána ugyanilyen módon a következő lépés lett volna a tornaterem kiépítése 2008-ban. De azután jött a politikai váltás a magyar kanizsai önkormányzatban, és az a fájó, hogy a VMSZ-es önkormányzat sohase iktatta be a költségvetésbe a tornaterem fölépítését, így hiába hagyott jóvá a Nagyberuházási Alap 40 millió dinárt, ezt a pénzt mind a mai napig nem kaphattuk meg. A legfájóbb pedig az ifjúsági és sportkérdésekkel megbízott akkori tanácsos cinikus magatartása volt. Még ő ajánlotta, hogy a meglévő tervdokumentációt bővítsük ki egy nagyobb méretű tornateremre, mert Magyar Kanizsa község területén nincs profi méretű kézilabdapálya, a gyógyfürdőben van, de nem lehet nemzetközi szintű mérkőzést játszani, mert a kapu és a fal között nincs meg a két és fél méteres méret, és ha már itt épül tornaterem, akkor építsünk nagyobbat. Nekibuzdulva a tanácsán, elkészítettük az új tervdokumentációt, ki is dolgoztattuk a mérnökkel az anyagi vetületét is. Azután mikor már a zentai Bolyai tehetséggondozó iskola kihelyezett tagozat lett Tóthfaluban, akkor ez az illetékes sajtótájékoztatót azt mondta, hogy a tóthfalusiak megalománok, már alig van gyerek, ők meg ilyen nagy tornatermet akarnak építeni. Mikor ezt hallottam és olvastam az újságban, elképedtem, hogy mi ez? Jellemtelenség, vagy a politika így diktálja?

– Akkor hogy lett ebből fociakadémia?

Mi terveztük a sportot, és mivel általános iskolával kezdtük volna, erre jött egy jelzés a Bolyai gimnázium részéről, hogy nyitnának foci sporttagozatot. Nálunk van kollégium, van földterületünk, kiépítenénk pályát, legyünk mi befogadó szervezet. Volt ott egy vállalkozó is Zentán, aki föl vállalta, hogy majd az akadémiát pénzeli. A középiskolát pénzeli az állam a Bolyain keresztül, én pedig adjam a helyet meg a pályákat, ez a vállalkozó pedig állja az akadémia működtetését, a fociedzéseket, a mérkőzéseket. Épp akkor alakult meg 4 évvel ezelőtt a második Orbán-kormány, az anyaországban is voltunk megbeszélésen. De már a kezdet kezdetén két problémát láttam: az egyik az, hogy bejegyezték az akadémiát nélkülünk, tóthfalusiak nélkül, de hát akkor hogy jönnek ki ide hozzánk? A másik, amivel szembesültem, hogy ezek az emberek

önös vagy csoportérdekeket képviselnek és nem a közösségét. Tudniillik, ha egy focista később befut, akkor ebből komoly pénzek jönnek vissza, és akkor ezt szétosztják. A befektetések alapján ezeket a részesedéseket százalékban már meg is határozták: a fővállalkozónak 55 százalék, az igazgatónak 25 stb. Öneki egyébként nem kellett a sajátját befektetni, mert állami pénzeket fektet be. Akkor még megvolt a támogatás, de kettős játszma folyt - úgy tudtam meg ezeket a százalékokat is, hogy egymást „kiárusították” felém. A rezsiköltségek fedezésében is magamra maradtam az első évben, mert Zenta önkormányzata azt mondta, hogy ő erre nem ad pénzt, mert Tóthfalu Magyar Kanizsához tartozik, Magyar Kanizsa pedig azért nem adott pénzt, mert az ő gyerekeik nem oda járnak. Hoppon maradtam. Szerencsére a magyar kormány adott támogatást, 10 millió forintot, és kihúztam magam ebből. A második évben már látszott, hogy ez nem lesz hosszú életű, mert ezek az emberek nem a közösséget építik, hanem vállalkozó szellemben, de a közösség terhére akarják ezt az egészet véghez vinni. A másik gond, amit tapasztalat alapján szűrtem le, hogy a gyerekeket nem lehet gimnáziumba tuszkolni, mert a focisták egy része nem gimnáziumra érett. Ajánlottam, hogy nyitni kellene a szakiskola felé, vagyis akik a fociakadémiára jelentkeznek, választhassanak két lehetőség közül: szakiskola vagy gimnázium. Az akkori igazgató azt mondta, szóba se jöhet a szakiskola. Önös érdek volt, hogy minél többen a Bolyaiba menjenek. Szétszedtük a babaruhát, és akkor tartott nekem egy kioktató előadást, hogy majd elfordul tőlünk a magyar állam, az MNT, a támogatók, ha Tóthfaluban csináljuk mi a miénket - de ez szűk látókör. Be akarta vinni a gimiseket Zentára, mert egy ottani vállalkozóval tervezett valamit újramezdeni. Ezt utólag tudtam meg. Mindenáron el akarta vinni még május elején a második évben a két osztályt, de a szülők meg a gyerekek ragaszkodtak ahhoz, hogy Tóthfaluban maradjanak; az MNT is Tóthfalu mellett döntött. Ezt követően önállóan bejegyeztük a *Nyers István Akadémia Labdarúgó-egyesületet*. Nyers István az olasz Internazionalénak, az Inter csapatnak a gólkirálya volt az '50-es évek első felében, az Aranycsapatban is kétszer játszott Puskásék idejében. Szabadkán halt

meg. Az Inter szép síremléket állított föl emlékére. Az ő nevét vettük föl, és úgy indultunk be, hogy a tehetségek járhatnak szakiskolába vagy gimnáziumba. Megmaradt továbbra is a két kihelyezett tagozat, nem mentek be Zentára, most ez a 3. és 4. osztály, és ha ők is kiröppenek az érettségi után, föltöltjük most már az általános iskola 6., 7. és 8. osztályából a tehetségekkel. A gyerekek járhatnak Zentán a régi gimnáziumba vagy pedig a Beszédes József szakiskolába Kanizsán. Arányaiban 20 százalék gimnazista, 80 százalék szakiskolás. Komoly, intenzív programja van a 70 fiúnak. Megszerveztük az utaztatást is, diákbuszunk van. Elég összetett az egyeztetés, de meg tudtuk oldani. A gyerekek edzenek, tanulnak, iskolába járnak - ez a lényeg. Tudjuk biztos, hogy mindez a közösségért van. Senkinek sincs benne százaléka, tulajdonos nem is lehet. Egyszer majd befut egy fiatal tehetség, akkor majd a hozadékot visszaporgetjük a közösségbe, épületekre, sportpályákra. A közösséget építjük. A másik gondolat, ami lassan kikristályosodik: a Fradival, a Ferencváros focicsapatával kötöttünk egy megállapodást: a legtehetségesebbeket hozzájuk küldjük. Az ő

szakembereik vigyázó szemüket Tóthfalura is vetik. A fiúknak van egy kifutási lehetőségük, továbblépésük. Akik tehetségesek, ez motiválhatja őket, de amennyiben nem akar tovább a labdarúgásra összpontosítani, akkor játékvezető lehet és edzőképzés is beindul. A fiatalok visszakerülhetnek a közösségükbe, ott lehetnek aktív emberek, sportszervezők stb. Szeretnénk a sportújságírást is a képzések közé iktatni. Most már jelentkeznek olyanok is, akik nem kimondottan sportolók szeretnének lenni, két-három fiú lesz ilyen már ősztől, ugyanis szociális helyzetük miatt nem tudják őket taníttatni a szülők, viszont jó képességűek és tovább szeretnének tanulni. Szembesültünk nagyon nagy problémákkal, különösen kisebb településeken. Utaztatni nem tudják a szülők, bennlakást se tudnak biztosítani, itt viszont megtalálnák ezt a lehetőséget.

– Abban is nagy bátorságot mutatott, egyházi személy létére, ami nálunk még mindig tabutéma, hogy a magyarság jelképeit, szimbólumait bátran fölválalja. Nemrégiben kapta meg második közösségként Tóthfalú temploma a délvidéki magyar zászlót, amit Magyarországról hoztak, évekkorábban pedig a templomkertben egy

Schmitt Pálné Makray Katalin a fociakadémia növendékeivel

turulszobot emeltek, ugyanakkor Tóthfalu mártírpapjának, Szabó Dénesnek is emléket állítottak, akit a partizánok végeztek ki 1944-ben. Mindezeket miért vállalta fel?

Úgy érzem, hogy a magyarsággal, annak értékeivel és történelmi tragédiáival is sorsközösséget kell vállalnia a papnak és az egyháznak is. Tehát nem megfutamodni, ezt példázta Szabó Dénes is. Szüksége volt akkor az embereknek erre a kiállásra.

– Szabó Dénes 1929-től Tóthfalu első plébánosa volt haláláig. A Délvidéken 2012-ben elsőként állítottak mártír papnak emléket. Az egyház ehhez adott engedélyt?

Nem kellett engedélyt kérni. Huzsvár László nyugalmazott bánási megyéspüspök úr jött el a szobrot megáldani.

– Azóta Szabó Dénesnek állítottak emlékhelyet Magyarokizsán is.

Ez is jellemző ránk, a széthúzás. Magyarokizsán a kistemplomnál állítottak fel egy domborművet, Szabó Dénes oda járt ki mint káplán, de hát a nagytemplomnál illetet volna felállítani emlékművet, vagy pedig a városháza pincéje elé, ahol kínozták és ahonnan elvitték kivégezni, oda kellett volna elhelyezni legalább egy emléktáblát. De már megvolt Tóthfaluban a szobra. Ez fájó, hogy miért kell politikai játéknak kitenni múltunk tragikus eseményeit vagy pedig fényes csillagait. Miért kell ezt napi politikai szintre levinni? Ez azért bosszant, mert nem találok értelmesnek a dolgot... Megjegyzem, sem Szabó Dénes szobrára, sem a falut alapító Tóth József szobrára nem kaptunk támogatást a magyarokizsáni községtől, ahová tartozunk. Tóth József földbirtokos nemcsak településünket alapította, hanem közvetlenül is kapcsolódott Magyarokizsánhoz, a tűzoltóegyletnek volt az alapító tagja és elnöke, világversenyen első lettek. Jótékonykodott is Magyarokizsán: 100 családnak földalapot hozott létre a gyerekek iskoláztatására. Megérdemelte volna, hogy anyagilag támogassák a szoborállítását. Kértem a tűzoltó-egyesületet, de pénzügyre hivatkozva nem támogattak, a községi illetékes pedig azt mondta, hogy mi tóthfalusiak mindig a rúd elé szaladunk, ezt előbb meg kellett volna beszélni. Mit beszéljek meg? Jó az a rúd, vagy nem, ha jó, akkor támogassák.

– Ahhoz is egyfajta karakánság kellett, hogy 2005. március 15-én egy turulszobrot állítsanak fel, mert ezt sokan magyarkodásnak vélik. Furcsa kifejezés, mert a nemzet szimbólumait használni miért lenne magyarkodás? Olyan szó nincs, hogy franciáskodás meg németkedés, ők büszkén vállalják a múltjukat és szimbólumaikat.

Ha én az enyéimre büszke vagyok és szeretem, nem azt jelenti, hogy a másé ellen vagyok, ha gyűlölném pl. a szerbség értékeit, akkor mondhatnák, hogy nemzetgyűlölő vagyok, de nem gyűlölöm, tisztelem, becsülöm őket. Viszont kikérem magamnak, hogy a miénket megkérdőjelezzék. Miért kell különféle bélyegeket rányomni? Amikor megkérdezték, hogy egy turulszobrot elfogadok-e a templom közelében, azt mondtam, nagyon szívesen. Ambrus Imre törökbecsei szobrász munkája, ő készítette Szabó Dénes mellszobrát is.

– Tóthfalun a turizmus is megindult, a szervezőmunkát egy olyan fiatal vállalta, aki visszatért szülőfalujába. Milyen a demográfiai helyzet, több-e a gyermekáldás, a keresztelő, mint a temetés?

Most egy mélyponton vagyunk, sajnos. Zömében ugyan nem mennek el a fiatalok, viszont a családalapítással gond van, úgy látom sokaknál. Nem merik vállalni, együtt élnek, de nem olyan szoros a kapcsolat. 30-35 évesen nem alapítanak családot, tengnek-lengnek, és elmúlnak az évek. Nem tudnak semmit fölmutatni a közösségben, meg saját maguk előtt sem, és kiábrándult, elfásult emberek lesznek végül. Ez egy aggasztó jelenség, nemcsak nálunk. Ha egy hagyományos környezetben ilyen a közösség, akkor milyen lehet a nagyvilágban? De vannak jó példák is, van, aki három-négy gyermeket is vállal. Éppen egy hónappal ezelőtt volt nálam egy apuka, hogy megszületett a harmadik kicsijük. Gratuláltam neki, jóleső érzés volt. Tóthfaluban is van többgyermekes család. Igyekszem lelket tartani bennük, meg családokat behozni ide a faluba, mert akik városban élnek és szociális gondokkal küzdenek, azoknak falura költözni jobb megoldás, itt könnyebb megélni. Biztosítunk nekik kertet, telket, tehát megtermelheti itt, ami kell. Még talán a léghör is más, jobban ki tudják alakítani a közösségi élményt. A falunak lehetne egy olyan megtartó ereje, ami kisugározná a lelkü-

letét a városra is. Lehet, hogy ez egy túl idillikus kép, de ez is egyfajta törekvés, meglátjuk majd, hogy mi lesz a fejleménye, de ha ide tudnánk évente hozni két-három családot, akkor az jelentene valamit. Önmagában az a tény, hogy a falusi turizmus beindult, ez óriási, valamikor el se lehetett képzelni ezt. Most pedig 10-15 család is tud fogadni vendégeket. Ha érkezik egy autóbuzsnyi ember, 50-en, a kollégiumban étkeznek, a házaknál vannak elszállásolva. Ennek örülök, mert egy kis pluszjövedelem jön. Ha két-három ezer ember megfordul a faluban évente, akkor az komoly tényező.

– A cserkészmozgalom él-e még, hiszen ennek is Ön volt a helybeli megalapítója?

Addig élt, amíg Stojan atya volt a főszervező, kb. 8-10 évig. Voltak főszereléseink, tanyákon táborokat szerveztünk. Egy probléma volt, hogy nagyon komoly szerepe van a világi embernek a pap mellett, akik ezt szervezik. A vidéki tanítónkat Oromhegyesre helyezték, és akkor lelohadt a tevékenység. Az a gond az én életemben, hogy ha valaki jön jó ötlettel, mellé tudok állni, de csak akkor, ha vannak munkatársak, akik bábkodnak az elképzelés megvalósítása körül, de hát mindenben százszázalékosan nem tudok benne lenni.

Tudás és gazdaság

– Így is hatalmas dolgokat vállalt, és hogyha néhány kezdeményezés meg is szűnt, de azért nagyon sok tovább él. Eddig főleg a magyarságtudatot, keresztény szellemiséget ápoló mozgalmakról, közéleti tevékenységről, iskolaalapításról beszéltünk. Volt önnek egy gazdasági elképzelése is, egy tejfeldolgozó üzem létesítése. Ez milyen szintig jutott el?

A tervdokumentáció szintjéig, aztán nem sikerült. Támogatás kérdése volt az egész, jónak tartom most is az elképzelést.

– Hiszen a gazdaság alapot ad a magyarság megmaradásához és manapság fiataljaink újból elmennek, és újból a megélhetés miatt mennek el. Ön, más értelmiségekkel együtt már évtizedekkel ezelőtt hangoztatta a gazdasági lehetőségek konkrét megteremtésének égető szükségességét.

Amikor az iskola épült, akkor többen a faluban a szememre vetették, hogy miért iskolát építünk, miért nem a gazdaságot. A kettő összefügg: a tudás és a gazdaság. Akkor se mondtunk le a gazdasági tényezőkről, de az adott helyzetben fontos volt a közéleti szereplés, mert sok minden tapasztalatot gyűjtöttem, amit most ki tudok bontakoztatni. Mert az idők jeleire figyelni kell. A kihívásokra az ember úgy tud válaszolni, ha ismeri őket. Biztos, hogy ideális lenne a kollégiumos egyházi iskola. Sok iskolát meglátogattam Magyarországon: délután is zsong az élettől: szakosztályok, zeneoktatás, nyelvtanulás stb. - minden mozog. Nálunk az állami iskolát délután bezárják, feltakarítanak, kész, ott áll üresen. Ebben látnék egy óriási kitörést, ha ezt sikerülne megalkotni, egy pezsgő élet lenne reggeltől estig. Közösségtudatot, nemzettudatot kellene kialakítani, s ehhez az első lépés, hogy a gyerek megismerje, megszeresse szülőföldje értékeit. Én például az iskola előcsarnokába saját költséggem festményeket helyeztettem el, például Almási Gábor szobrásról, falunk szülöttjéről vagy Lékó Péter nemzetközi sakk mesterről. Ők gazdagították közösségünket, és nem tudnak róluk semmit.

A tudás mellett a gazdasági lehetőségek megteremtésén is dolgozunk. Hogy a kollégiumban 20 embernek adunk munkahelyet, óriási dolog Magyarországon községnek. Most van folyamatban, hogy egy háromgyerekes házaspárnak adjunk házat és munkát. Ez egy érdekes történet. Egy magára maradt vak asszony, aki miután hozzánk került és megműtötték, visszanyerte látását, az összes földjét és a tanyát az egyházunkra ruházta, mi gondoskodunk róla, nálunk bentlakó. Ő kezdeményezte, hogy kicsit önálló legyünk, ha már előnevelésben ott vannak a bikaborjak, a sertések, nagyon jó a gazdasági udvara, ha oda tudnék munkaerőt biztosítani, akkor a kollégium nyersanyagellátását lehetne segíteni. Ez most van alakulófélben, tesszük rendbe a tanyát, az istállót, de már Tóthfaluban van több telephelyünk, ahol nevelődnek a jószágok. Augusztusban kikerülnek oda, az említett háromgyerekes család is augusztusban költözik, és az lesz a feladata ennek a fiatal embernek, hogy a gazdaságot rendezze.

– Akkor még a tejüzem is egyszer megvalósul?

Hátha az is, egyszer. Igen.

– Hogy egyszer legyen egy engedélyezett egyházi iskola, a politikum nélkül menni fog?

Nem, és úgy igazából a püspöki hatóság nélkül sem. Az egyházmegyei hatóságnak a napokban adtam be egy kérelmet, hogy a plébánia keretében működtethessük a Kaszap István Kollégiumot. Kaszap István jezsuita diák volt, fiatalon halt meg, nagy tornász volt, országos szinten. Boldoggá avatási pöre most van folyamatban. A jezsuiták nagyon tisztelik. Magyarországon is van Kaszap István Kollégium, hogy a fiataloknak legyen példaképük. Ez a meglévő kollégium bővítése lenne, kidolgoztunk a tapasztalatok alapján egy új alapszabályzatot, egy komoly, vaskos dokumentumot adtam át a püspökségre jóváhagyásra.

– Az egyházi iskolához milyen engedély kell?

Az egyházi törvénykönyv előírányoz egyetemeiket, általános és középiskolákat, tehát lehet alapítania az egyháznak, csak hogy ezt nálunk a törvények magániskolának tekintik, és akkor nincs támogatás. Viszont amennyiben beépítik az oktatási rendszerbe, akkor az állam a hívek százalékarányában köteles támogatni ezeket az iskolákat. Ezt nekem még senki jogász nem magyarázta el, hogy mit jelent ez a gyakorlatban.

A másik lehetetlen helyzet: az egyháznak visszaszámaztatni a földeket. Tóth József 70 hold földet hagyott az egyházra, a templomra, de különféle jogi akadályokat gördítenek elének, az állam nem akarja visszaadni. Olyan indokkal utasították vissza, hogy alapítványföldként szerepelt végig a bejegyzésben, és azt mondták, mutassuk ki azt a jogi aktust, amiben már az az egyházközségé. A végrendeletben és aztán a bírósági tárgyaláson az egyház kapta el, az egyház fizette az adót is, és 1945-ben az egyháztól vették el mint tulajdonjogot.

– És ez nem elég bizonyíték?

Nem elég.

A tenni akarást tőlem nem vehetik el

– A politikum részéről mit vár?

Ha már a kormányban van a VMSZ, és vannak államtitkáraink, elvárom pl. ebben a konkrét esetben azt, hogy kapjuk ezt vissza. Tőlünk vették el, miért nem adják vissza?

– Az egyházi iskola létesítésében számíthat-e támogatásukra?

Én reménykedem benne és a magyar kormányban. Az életemet teljesen alárendeltem a közösségépítésnek. Ha jönnek oda gyerekek több helyről is, embert faragok belőlük, magyarokat. Kell ennél szebb történet?

– Nem adja fel?

Nem.

– Honnan az energia? Hogy győzi?

A hitemet, az életemet rátettem, azt szoktam mondani, hogy ezt nem vehetik el tőlem. Mindent elszedhetnek, de a tenni akarást tőlem nem vehetik el - a kudarcok ellenére sem. De azért vannak itt fényes dolgok is, nagy sikerélmény. Sokszor gördítenek akadályokat, de akkor azt szoktam mondani, ha falakba ütközik az ember, akkor vagy megáll ott sírni, vagy próbálja átugrani, esetleg kikerülni. Hát átugrani nehezebb, a korom miatt, de kikerülök, és akkor megyek tovább. Ha nem úgy, ahogy eredetileg elterveztem, akkor megy másképp. Most nem sikerült ez az általános iskola tehetséggondozásként, viszont alapítva lett a Bolyai tehetséggondozó középiskola, majd általa az Akadémia. Megkerültük a falat, és megy tovább a dolog egy új fejezettel, nem mondván le az eredeti tervről, mert majd vissza lehet kapcsolni erre az egészre.

Annak az egykor kimondott igennek a gyökerei bennem élnek. Az emberben nem minden tökéletes, sok mindent lehetne módosítani, de mindig halad előre, és úgy érzem, hogy az életcéloimat megtaláltam az egyházban, mert azt mondják, ha egy pap nem találja meg az egyházban a helyét, boldogtalan lesz. Én megtaláltam.

– Talán ezért is hagyják meg ezen a helyen? Gyakran hallunk hírt arról, hogy papokat áthelyeznek. 1977 óta soha nem merült föl, hogy Önt máshova helyeznék?

Nem, nem merült föl, habár egy püspöknek joga van egy plébánost áthelyezni bármikor, és akkor el kell fogadni, ha tetszik, ha nem.

– Ha ilyesmi bekövetkezne, akkor gondolom, a kisközösség kiállna Ön mellett.

Az egyházban hierarchia van, kár kiállni, azal csak rosszat tesznek. Viszont a püspökség látja és tudja azt, hogy mi történik itt. A püspök úr mint plébános járt ki előadásokat tartani, neki

szívügye Tóthfalu. Az utóbbi időben sokszor arra gondolok, ha most a helyembe ideülnének valakit, egyik napról a másikra földná, mert nem köteles, miért örölje fel magát ezzel?

– Egy utód Utasi Jenőt ki lehetne-e nevelni?

Ezt csak úgy lehet, ha egy mai fiatal azt mondja, hogy az egyházat szolgálom, nem magamat. Ezt másképp nem lehet. Biztos megöregedtem, azért vagyok kritikus, de azért fiatal papjaink egy részének (tisztelet a kivételnek) az a fontos, hogy a teljes kényelme meglegyen. Nálam a teljes kényelem azért sem lehet meg, mert nekem nincs csendes udvarom. Akkor van elcsendesülés, ha bevonulok a szobámba, a magányomba ...

– De azért jobban szereti a közösséget.

Engem a fiatalok éltetnek, megfiatalítanak. A mi magyar közösségünkben azért nincs egy átütő, reménykeltő lelkesedés, mert nincsenek gyerekek. Ők föl villanyozzák az embert, ezért érdemes élni. Az a 70 gyerek, akiknek mindennapi kihívás különféle problémák megoldása, ebben a nevelőtanárok segítenek, foglalkoznak velük, de bizonyos esetben hozzám jönnek beszélgetni. Melléjük állni - ennél nincs szebb egy papi hivatásban. Ha erre valaki rádöbben fiatal papként, ha ezt szolgálatként fogja fel, akkor boldog lesz. Ha meg nyugnek érzi, akkor menekül tőle.

Ez az én dilemmám, problémám, hogy a jövőt hogyan megoldani, hogyan megy mindez tovább. Jó, azt mondom hitemben, hogy bízom Isten gondviselésében, de kibuggyan valahol az ember is, hogy hát jó lenne, ha már most kitapintható lenne, hogy miként megy ez tovább.

– Összegezeként megállapíthatjuk, hogy azok a falak, amelyeket beszélgetésünk elején említett, leomlóban vannak, ez a kis közösség befogadja az újításokat, és büszke Utasi Jenő atyára, hiszen az elismerések is egyre sorjáznak: itthonról az Aracs-díj, a magyarkanizsai Pro Urbe-díj, az anyaországból a Mocsáry-díj, idén pedig a Magyar Érdemrend tisztikeresztje. Ezt több évtizedes munkájáért, a keresztény szellemiségű nevelés területén kifejtett tevékenységéért, valamint a fiatalokért tett áldozatos munkájáért a magyar köztársasági elnök megbízásából március 15-én Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes adta át. Legutóbb a Keresztény Aka-

démia elismerésében részesült az egyház közéleti szerepének fejlesztéséért.

Ezek a kitüntetések nagy megtiszteltetés, de egyúttal óriási teher is az embernek, mert mindig annak a tükrében szemlélem, hogy amit kaptam 5-10 évvel ezelőtt, hogy ma vajon annak az útján haladunk-e, annak a szellemében cselekszem-e? Ott vagyok-e még azon a szinten? Ez édes teher, de azért gyakran szembesítem magam ezekkel. A Mocsáry-díjat a háborús időszakban végzett humanitárius tevékenységért kaptam, akkor gyógyszereket szállítottunk, meg tejet Zentára a kórházba, 250 litert minden héten. Ma más a szükséglet, de az a szellemiség, ami akkor bennem volt, megvan most is, szociális téren érzékeny vagyok, más formában, de tevékenykedem most is.

– A legutóbbi anyaországi elismerést legyen szíves, ismertesse, mert erről a média nem számolt be.

Ez egy alapítvány, Keresztény Akadémia budapesti székhellyel. Három évvel ezelőtt jött létre és azok a személyek, vagy azok a kiadók, írók kapják, akik a közéletben szót emelnek keresztény lelkiülettel a jobbítás érdekében, ami vonatkozik akár a napi politikára, társadalmi berendezésre, irányelvekre, gazdaságra, de mindenhol a keresztény szellem van a háttérben. Az egyháznak föl kell emelnie szavát, akkor is, ha ezért üldöztetést kap, ki kell, hogy mondja, ha valami nem a közérkölcöt, nem az emberek érdekét szolgálja.

– Az Aracs-díj átvétele mit jelentett az Ön számára, annak fényében, hogy most már négy éve megszűnt ez a díj, szintén a politikum akadályozásának következményeként.

Ez nagyon fájó pont, hisz az Aracs-díj közösségépítő díj volt, és kimondottan a kis közösségek felé irányult. A nagyon szép Szervátiusz-szobor itt áll az íróasztalomon. Én a falu, a közösség okán vagyok büszke erre a díjra, ugyanis az Aracs Társadalmi Szervezet a magyarság- és a közösségépítést méltányolta. Mert tényleg életemet tettem föl erre.

Köszönöm a beszélgetést és további sok erőt kívánok az újabb küzdelmekhez.